

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Здравка Димитрова Тонева

Относно: Присъждане на научно-образователна степен „доктор“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност 05.11.01 Социология

Автор: Стефано Кобело

Тема: „Включващо образование за деца с увреждания в релационна перспектива“

Основание: Заповед № РД-09-543/ 17.11.2020

1. Обща характеристика на представения труд

Дисертационният труд е в обем 271 страници. Той е структуриран по следния начин:

- Увод от три основни части (Социологическо въведение; Увреждане и социализация; Включващи образование модели)
- Пет глави :
  - Глава 1. Социологически подход към увреждането (медицински и социален модел).
  - Глава 2. Социалната мрежа и образователните ценности на територията.
  - Глава 3. Семейството като образователен и релационен модел.
  - Глава 4. Училището и включването на учениците с увреждания.
  - Глава 5. Три научни модела в сравнителен план.
- Заключение.
- Библиография, включваща 382 източника на латиница (италиански, френски, немски, испански).
- Справка за научните приноси.

2. Оценка на научните и научно-приложните резултати

За българската научно-образователна политика и в частност за включващите политики, обърнати към децата с увреждания, се заговори по-сериозно едва в последното десетилетие. Това ясно се вижда в наличието на единичните училища-интернати за деца

със сензорни увреждания (слепи и глухонеми), разкрити още в първата половина на миналия век. За последващо активно включване на тези деца в социалния и икономическия живот, за пълноценната им интеграция изобщо не се отваряше разговор. От тази гледна точка дисертационния труд само още веднъж напомня за изоставането на страната от съвременните тенденции за холистичен подход в анализа на всяко обществено явление. Използването на такъв подход в конкретния случай позволява научно-теоретичните и научно-приложните постижения в дисертационния труд да бъдат несъмнено положително оценени.

3. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Използваният холистичен подход, независимо че не е експлицитно формулиран в дисертационния труд, пронизва като червена нишка останалите приноси. Подобен резултат в многостранния анализ заслужава да бъде оценен по достойнство.

4. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря изцяло на съдържанието и духа на дисертационния труд и го представя коректно, логически и изцяло.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Холистичният подход, успешно избран от автора, както е известно, разглежда обществото като нещо цяло, съставено от взаимно действащи си части. Тези части не могат да бъдат изведени и самостоятелно анализирани без да се накърни същността на цялото.

По мое мнение, подходът, избран от докторанта за анализ на включващото образование на деца с увреждания в релационна перспектива, е много добро попадение. Избраният подход обаче предизвиква и някои въпроси:

- ✓ Доколко и как децата от такива, неминуемо рискови групи, трябва и могат да бъдат успешно интегрирани в образователната система, ако те не са били диагностицирани и включени в предучилищна възраст в проактивно ориентирани детски ясли и/или градини.

- ✓ В страните с добре развита здравеопазна система през последните десетилетия е приета политика, осигуряваща оцеляването на преждевременно родени деца с тегло над 500 грама. Тези бебета прекарват първите седмици и месеци в изкуствено организирана среда (кувьози), която за съжаление не е в състояние да замести напълно майчината утроба. В резултат на дефицитите на тази среда – от една страна – и високата степен на незрялост на организма (на отделните органи и системи) на недоносените с по-висока степен и нискотегловни бебета започна да се увеличава заболяемостта от детска церебрална парализа (ДЦП). Тези деца се нуждаят от ранна диагностика, лечение и рехабилитация за продължителен период от време и в зависимост от степента на установените дефицити. Какви перспективни политики в ранна детска възраст вижда докторанта и как, според него, тук може да бъде използвана системата Монтесори в такива случаи.

Бих препоръчала на г-н Стефано Кобело да ориентира научните си интереси и към анализ на поставените въпроси, които търсят своето анализиране и отговор.

6. Лично впечатление

Не познавам лично докторанта, но представеният от него дисертационен труд говори за учен, който добре познава материята, която анализира и то не само от литературни източници. Избраният от него холистичен подход, много рядко използван в обществените науки у нас, има иновативна стойност.

7. Мотивирано и ясно формулирано заключение

На базата на всичко казано до тук убедено и без никакви колебания и резерви препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури по настоящата защита единодушно да присъди на г-н Стефано Кобело научната и образователна степен „доктор“ научна специалност 05.11.01 „Социология“ от професионално направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“.

14.12.2020 г.

доц. д-р Здравка Тонева. м.д.: .....